

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

Guidelines of School Curriculum Administration for Happiness in the Learning
of School Under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1

กนกวรรณ ยมจันทร์*

Kanokwan Yomjan

ฉลอง ชาตรุประชีวิน**

Chalong Chatrurachewin

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้
อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยวิธีการ
ดำเนินการวิจัย ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข
โดยการใช้แบบสอบถามซึ่งมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.713 สอบถามความ
คิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1
จำนวน 97 แห่ง จำนวน 295 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขข้อมูลได้มาจากการ
สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขจำนวน 9 คน
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อ
การเรียนรู้มีความสุข ในภาพรวมและทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
เพื่อการเรียนรู้มีความสุข ในภาพรวมและทุกขั้นตอนอยู่ในระดับน้อย 2) แนวทางการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้มีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก
เขต 1 ได้แก่ (1) การเตรียมการและการวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้
เกิดความตระหนักถึงประโยชน์ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
(2) การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
2551 ความต้องการของชุมชน และความต้องการของผู้เรียน โดยในโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาพื้นฐานจะต้อง
ยึดตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แต่ในส่วนของการต้องการของชุมชน
และความต้องการของผู้เรียนจะต้องนำมาสร้างเป็นรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
(3) การดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจัดภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลาย การจัดการเรียนรู้ต้องมีความ
หลากหลาย ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้
(4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาครอบคลุมทุกๆด้านทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการทำงาน
และเจตคติ มีวิธีวัดและประเมินผลโดยดูจากสภาพจริงเน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ : การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา / การเรียนรู้อย่างมีความสุข

*หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

**อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the current situation, problem and the guidelines of the school curriculum administration for happiness in the learning of school under phitsanulok primary educational service area office 1. Part 1 : To study population of the current situation and problem of the school curriculum administration for happiness in the learning of school under phitsanulok primary educational service area office 1. The research instrument was a rating-scale questionnaire with an IOC value of 0.60-1.00 and a reliability of 0.713. The subjects were 295 administrators and teachers of the school under phitsanulok primary educational service area office 1 in 2016. The instruments used of questionnaire research were analyzed by using frequency, percentage, average and standard deviation. Part 2 : To study population of the guidelines of school curriculum administration for happiness in the learning from interviewing 9 professionals by using content analysis. The findings were : 1) The overall and every step of current situation of the school curriculum administration for happiness in the learning was at a high level. The overall and every step of problem of the school curriculum administration for happiness in the learning was at a low level. 2) The guidelines of school curriculum administration for happiness in the learning were (1) Those involved are aware of the benefits and participate in planning to meet the needs of the learner. (2) The action on the school curriculum for happiness in the learning were consistent with The Basic Education Core Curriculum B.E. 2008, the needs of the community and student. Basic subjects must be based on indicators of The Basic Education Core Curriculum B.E. 2008. More courses and student development activities must be based on the needs of the community and student. (3) The school curriculum administration for happiness in the learning must be provided in a relaxed environment and diversity so students must be able to use in daily life. (4) Evaluation and improvement of administration for happiness in the learning of school must cover knowledge, skills, work processes and attitudes. There are methods of evaluation by authentic assessment on its use in daily life.

Keywords : The School Curriculum Administration / Happiness in the learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 กล่าวว่าคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี มีความสุข มีภูมิคุ้มกันรู้เท่าทันในเวทีโลก จากวิสัยทัศน์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาดูต้องสร้างคนให้มีทั้งความรู้ ความดี มีความสุข และมีทักษะที่สร้างสามารถรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตได้ จึงจะดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ โรงเรียนในฐานะเป็นผู้ผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพยังมีอีกหลายจุดมุ่งหมายในกระบวนการ ทั้งทักษะที่ต้องการให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมมนุษย์สัมพันธ์กับผู้อื่น โดยได้มีผู้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขมีหลักการสำคัญว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุข จะต้องมีความคิดพื้นฐานที่จะต้องสร้างความรักและความศรัทธาให้กับนักเรียน เพราะศรัทธาเป็น

จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่ดีที่สุด (Boonseu, K., et al., 1997, p.7) ความสุขในการเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี

แต่ในปัจจุบันนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นต่อการศึกษาศึกษาของเด็กไทยในปัจจุบันว่าอยู่ท่ามกลางสังคมแห่งการแข่งขัน เป็นการเรียนที่เน้นแต่วิชาการมากเกินไปเด็กไทยจึงเรียนหนังสือด้วยความทุกข์ไม่มีความสุข (Vajiramedhi & Jumsai Na Ayudhya, A., 2010) และจากการสำรวจนิสัยการเรียนของนักเรียนไทยในโครงการ Education Watch ตอบโจทย์สังคมได้ชัดเจนว่า นักเรียนไทยมีปัญหาการเรียนจริง เด็กไม่มีความสุขหรือสนุกกับการเรียน เด็กเครียดเรื่องการแข่งขันมากกว่าต้องการมีความรู้อย่างถ่องแท้ จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารหลักสูตรสถานศึกษายังไม่สามารถทำให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาบรรลุได้

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพคือ มีคุณธรรมคู่ความรู้และทักษะชีวิต หรือ คนดี คนเก่ง และมีความสุขต้องมีการวิเคราะห์และออกแบบวิธีการสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผล ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของหลักสูตร และเครื่องมือวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Office of the Education Council, 2015, p.34) ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

จากการศึกษางานวิจัยการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เขต 2 และเขต 3 พบปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาหลายประเด็น ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรต้องขาดการมีส่วนร่วมของหลายฝ่ายและไม่นำจุดเน้นจุดเด่นของโรงเรียนไปสอดแทรกหลักสูตรของโรงเรียน การวางแผนเตรียมความพร้อมการพัฒนาหลักสูตรแผนบูรณาการไม่มีความชัดเจน และขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการวางแผน การสื่อสารสร้างความเข้าใจร่วมกัน อีกทั้งผลการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างมีความสุขของเด็กไร้สัญชาติพบว่าแนวทางการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างมีความสุขในด้านวิชาการควรให้ความสำคัญเรื่องหลักสูตรของโรงเรียน (Ruksanitsakul, S., 2014) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารโรงเรียน แต่จากงานวิจัยพบว่าสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระดัปลานกลาง (Anunnawee, P., 2014)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,486 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 114 คน และครูผู้สอน จำนวน 1372 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, quoted in Panichplinchai, T., 2014, pp. 93-94) ใช้การสุ่มกลุ่ม ตัวอย่างแบบชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 83 คน และครูจำนวน 223 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยลักษณะของข้อคำถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบกำหนดสภาพให้เลือก

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพิษณุโลกเขต 1 มีลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

นอกจากนี้ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพิษณุโลก เขต 1 มีลักษณะเป็นคำถามแบบ ปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมี ความสุข

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องใน การใช้ภาษาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับโครงสร้างเนื้อหา อีกทั้งข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามข้อ ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหา

6. นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาสรุปและหาค่าดัชนีความสอดคล้องและความ เหมาะสมระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะเป็นรายข้อ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ข้อคำถามที่นำมาใช้ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

7. ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงแล้วและได้รับความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไป ทดลองใช้เพื่อหาความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.713

8. ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการส่งหนังสือขอเก็บข้อมูลให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และบางส่วนใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ ตรวจสอบความสมบูรณ์ และถูกต้อง ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาเพื่อเตรียมทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 295 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.41

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (Srisaard, B., 2011, p.121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

แหล่งข้อมูลในการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยการสัมภาษณ์ (interview) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในด้านบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ (interview) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 จากปัญหาของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 มาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับโครงสร้างเนื้อหา อีกทั้งข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 5-15 มีนาคม พ.ศ. 2560

การวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ในภาพรวมและทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก และปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ในภาพรวมและทุกขั้นตอนอยู่ในระดับน้อย

2. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2.1 การเตรียมการและการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เกิดความตระหนักถึงประโยชน์ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

2.2 การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ความต้องการของชุมชน และความต้องการของผู้เรียน โดยในโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาพื้นฐานจะต้องยึดตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แต่ในส่วนของความต้องการของชุมชน และความต้องการของผู้เรียนจะต้องนำมาสร้างเป็นรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.3 การดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขต้องจัดภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลาย การจัดการเรียนรู้ต้องมีความหลากหลาย ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้

2.4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขต้องครอบคลุมทุกๆ ด้านทั้ง ความรู้ ทักษะกระบวนการทำงาน และเจตคติ มีวิธีวัดและประเมินผลโดยดูจากสภาพจริงเน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

1.1 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ในภาพรวมและทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่สนองตอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยไม่ได้เน้นเพียงการเรียนเพื่อให้ได้ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ยังเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุข และความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ

สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพราะว่าการเรียนรู้ที่มีความสุขจะทำให้เด็กมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และจะทำให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Lohakit, S. (2003) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสุข ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง และผลจากการสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ที่มีความสุข ทำให้นักเรียนสนใจ กระตือรือร้น มีความสุขและสนุกสนานในการเรียนรู้กับบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก สามารถแก้ปัญหาและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2 ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้ที่มีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวมและทุกขั้นตอนอยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาได้มีการนำผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาและผลการประเมินการเรียนระดับชาติไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการบริหารหลักสูตร จนปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้ที่มีความสุขในปัจจุบันได้รับการแก้ไขไปแล้วบางส่วน เพราะการประเมินหลักสูตรจะทำให้ทราบผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาว่าได้ผลดีเพียงใดและมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขในส่วนใดเพื่อให้การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปได้อย่างตรงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Ngoummaraporn, P. (2014, p.185) ได้กล่าวว่า ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร กำกับ ติดตามและนิเทศการใช้หลักสูตร และมีการประเมินการใช้หลักสูตรโดยนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทุกปีการศึกษา

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้ที่มีความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2.1 การเตรียมการและการวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตร ผู้บริหารต้องมีการขยายความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เกิดความตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมการและการวางแผนจะต้องเกิดขึ้นจากหลายๆฝ่ายทำงานร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมและการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข ทั้งนี้เพราะการวางแผนและการเตรียมการที่ผู้ทำงานเห็นความสำคัญและเกิดจากหลายๆฝ่ายจะช่วยทำให้การปฏิบัติงานมีทิศทางที่ถูกต้องและตรงความต้องการในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ Neungchaleng, P. (2010, p.60) ได้กล่าวว่า การนำกระบวนการบริหารมาใช้ให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ต้องอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการบริหารจัดการหลักสูตรใดๆให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับตัวหลักสูตรนั้นและนำหลักสูตรนั้นไปใช้

2.2 การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร สถานศึกษาต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยรายวิชาพื้นฐานจะต้องยึดตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แต่ในส่วนของการจัดการเรียนการสอน และความต้องการของผู้เรียนจะต้องนำมาสร้างเป็นรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารต้องจัดสรรเวลาให้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสุขให้กับผู้เรียน หรือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษากับโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายๆ กันเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องของจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอและความสามารถของบุคลากรที่จำกัดอยู่เพียงบางวิชา ทั้งนี้เพราะหลักสูตรได้เปิดช่องทางให้สถานศึกษาบูรณาการชุมชนและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบทมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ หรือสามารถสอดแทรก

ความสนใจของผู้เรียนเข้าไปเชื่อมโยงกับตัวชีวิตของหลักสูตรแกนกลางได้ ซึ่งต้องอาศัยแผนการจัดการเรียนรู้จากครูผู้เชี่ยวชาญด้านนั้นๆ สอดคล้องกับ Changkun, W. (2004, p.121) ได้กล่าวว่าหลักสูตรที่ครูออกแบบการเรียนรู้ที่อยู่ห้อมล้อมความสนใจของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เรียน โดยหลักสูตรที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับประสบการณ์และชีวิตจริง ไม่สอนข้อมูลแบบแยกส่วน หลักสูตรชั้นประถมและมัธยมที่มีสาขาหลากหลายก็ควรจะออกแบบให้มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นบูรณาการ สอดคล้องกับ Suknikom, P. (2003, p.90) ได้กล่าวว่า บทบาทที่ผู้บริหารควรแสดงและบทบาทที่เป็นไปในการบริหารจัดการหลักสูตรในด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสนองต่อความต้องการ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

2.3 การดำเนินการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารต้องมีการวิเคราะห์ครูผู้สอนว่ามีความสามารถและถนัดในการสอนวิชาใดและจัดครูเข้าสอนให้ตรงความรู้ความสามารถ แต่สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหาในด้านของจำนวนครู อาจใช้วิธีการเครือข่ายโรงเรียน หรือใช้เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน หรือใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่วนในด้านของกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นขั้นแรกต้องให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง การจัดการเรียนรู้ต้องมีความหลากหลายและความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดบรรยากาศในการเรียนนับว่าเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญเพราะจะส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเริ่มจากการจัดทั้งห้องเรียนและตัวครู โดยครูต้องมีความเป็นมิตร คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำให้นักเรียนได้เรียนอย่างผ่อนคลาย ทั้งนี้เพราะการที่ผู้เรียนจะเปิดรับการเรียนรู้นั้นต้องมีสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสิ่งนั้นเพื่อให้เกิดการยอมรับ เช่น ครูมีความรู้ในเรื่องนั้นจนสามารถตอบข้อสงสัยของนักเรียนได้หรืออาจจะมีการให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบได้ และทำให้ผู้เรียนรู้สึกชอบและอย่างที่จะเริ่มเรียนรู้ด้วยตัวของตัวเอง การเรียนรู้จึงจะได้ประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ Pupan, S. (2003, pp.230-233) ได้กล่าวถึง การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตรต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ตลอดจนความสมัครใจของครูแต่ละคน เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรแต่ละคนมีโอกาได้ใช้ศักยภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรให้มากที่สุด สอดคล้องกับ Ruksanitsakul, S. (2014, p.177) ได้กล่าวถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้สภาพบรรยากาศที่ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย มีอิสระ มีโอกาสที่จะรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างบุคคล เกิดการเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบวิธี ส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามความเหมาะสมอย่างเต็มศักยภาพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนต่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ความสุขในการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน และตระหนักเห็นถึงคุณค่าแห่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองจากการกระทำอย่างสร้างสรรค์ของตนเองสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

2.4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ผู้บริหารต้องมีการกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผล โดยการที่ครูจะต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีวัดและประเมินผลโดยดูจากสภาพจริงครอบคลุมทุกด้านทั้ง ความรู้ ทักษะกระบวนการทำงาน และเจตคติ โดยเน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนำผลการประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขมาใช้ในการปรับปรุงและวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในปีการศึกษาต่อไป อาจเป็นเพราะการประเมินผลการเรียนรู้โดยยึดหลักเกณฑ์ที่ผู้เรียนเห็นความสำคัญหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการแสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ (Ngoummaraporn, P., 2014) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดประเมินผล รายงานผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาพัฒนานักเรียน สอดคล้องกับ Itsara, B. (2007, p.99) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากสิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรขยายความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้มีความสุขให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้เกิดความตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารควรวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ความต้องการของชุมชนและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลักในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้มีความสุข
3. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษาควรนำแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้มีความสุขไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีความสุข
4. ครูควรนำแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้มีความสุขไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนของตนเอง เพื่อให้โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มีความสุข
5. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการให้ข้อมูลย้อนกลับและดูแลบุตรหลาน โดยควรนำแนวทางการเรียนรู้มีความสุขไปปรับใช้เป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้มีความสุข
2. ควรวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้มีความสุข

References

- Anunnawee, P. (2014, January-April). Situations Problems and Guided Development of Administration Based on ASEAN of School Administrators of Basic Education in the Eastern. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal**. [Online Serial], 20, (1). Available : http://research.kpru.ac.th/old/Journal_HSS/images/TGT/2557/pats1/1.pdf. [2017, May 16].
- Boonseu, K., et al. (1997). **Theory of learning happiness**. Bangkok : National Office of Education.
- Changkun, W. (2004). **Brain-Based Learning**. Bangkok : Amarin Printing & Publishing.
- Itsara, B. (2007). **Development of causal model of happy learning of Mathayom 6 students in Bangkok**. Master's thesis, Chulalongkorn University.
- Lohakit, S. (2003). **To study of learning mathematics using happy learning model in primary 3 at The Demonstration School of Khon Kaen University (Education) School**. Master's thesis, Khon Kaen University.
- Neungchaleng, P. (2010). **Education Programs**. Mahasarakham : Mahasarakham University.
- Ngoummaraporn, P. (2014). **A study of curriculum and academic administration in private primary school with the royal award**. Master's thesis, Chulalongkorn University.

- Office of the Education Council. (2015). **Reform program learning to the learner. 2014-2017.** Bangkok : Office of the Education Council.
- Panichplinchai, T. (2014). **Social science research methodology.** Phitsanulok: Faculty of Education Naresuan University.
- Pupan, S. (2003). **Basic concepts of building and developing curriculums.** Chiangmai : The Knowledge Center.
- Ruksanitsakul, S. (2014). **Guidelines for school administration to enhance happiness in the learning of stateless children.** Master's thesis, Chulalongkorn University.
- Srisaard, B. (2011). **Basic Research.** Bangkok : Suveriyasan.
- Suknikom, P. (2003). **A study of the principals? Roles on school curriculum management of Phanakhon Si Ayutthaya.** Master's thesis, Phanakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Vajiramedhi & Jumsai Na Ayudhya, A. (2010, February, 25). **V.Vajiramedhi said that children suffering from a lot of Curriculum subjects but do not teach the life skills.** komchadluek. [Online]. Available : <http://www.komchadluek.net/news/edu-health/49877>. [2016, August, 20].